

MASARYKOVA UNIVERZITA

Ze2BP_VSC6

***Synergie prostorových
struktur v území***

Osnova

Krajina a její složky:

- Klasifikace krajiny.
- Kulturní krajina.
- Racionální a iracionální složka území.
- Sociokulturní regulativy.
- Synergie v území.

Územní identita

- Identita. Lokální identita.
- Genius loci, genius regionis.

Krajina

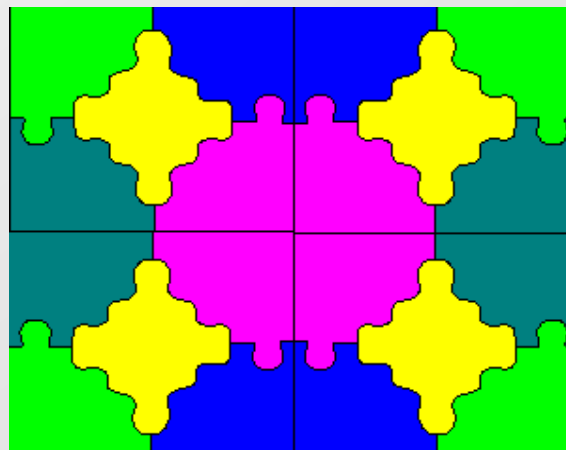
a její složky

Holistický přístup

- ❏ Krajina = složitý systém, který nelze pochopit analýzou dílčích částí, ale pouze systémovým přístupem.
- ❏ Systémový přístup musí být celostní – tedy zahrnovat všechny složky krajinné sféry a všechny vzájemné interakce a vazby.
- ❏ Výzkumné otázky – vazby, procesy a principy.

System a jeho vymezení

- **System** = složitý reálný nebo abstraktní objekt, v němž rozlišujeme části, vztahy mezi nimi, vlastnosti. Vůči okolí vystupuje systém jako celek. Části systému jsou ve vzájemné interakci. Označujeme je jako **prvky systému** a vztahy mezi nimi nazýváme **vazbami systému**. Prvky jsou nositeli vlastnosti systému.
- „**System je komplex prvků nacházejících se ve vzájemné interakci.**”

Přístupy k vymezení krajiny

- ❏ **Legislativní přístup** – zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.
- ❏ *„Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky (§ 3, písm. K, zák. č. 114/1992 Sb.).“*
- ❏ **Geografický přístup** – např. Troll, 1966
- ❏ *„Část zemského povrchu, která podle svého vnějšího obrazu a vzájemného působení svých jevů, tak jako vnitřních a vnějších vztahů polohy, tvoří prostorovou jednotku určitého charakteru a na geografických přirozených hranicích přechází v krajiny jiného charakteru.“*

Přístupy k vymezení krajiny

- ❖ **Ekologický přístup** – heterogenní část zemského povrchu, skládající se ze souboru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů.
- ❖ **Architektonický (funkčně-estetický) přístup** – „rozehlá všeobsahující totalita, místo, které má vždy svou zvláštní identitu vyplývající z místních podmínek.“ (Norberg-Schulz , 1994).
- ❖ **Historický přístup** – území, jež se po určitou dobu svérázně vyvíjelo geopoliticky, hospodářsky a kulturně v závislosti na přírodních podmínkách, vyplývajících v podstatě ze zeměpisné polohy.
- ❖ **Demografický přístup** – území obývané lidmi.
- ❖ **Emocionální přístup** - emocionální vztah k přírodnímu prostředí (krajíně), intuitivní smysl pro procesy, které v něm probíhají, a také intuitivní vědomí, že existuje mez nároků člověka vůči přírodě.

Umělecké pojetí krajiny (Kotalík, 2001)

- ❏ Obraz krajiny jako dokumentární svědectví o stavu krajiny (vnější a vnitřní).
- ❏ Obraz krajiny ve smyslu stylizace a symbolu přírodní reality.
- ❏ Interpretace krajiny zahrnující umělecké dílo pokoušející se postihnout duchovní obsah, význam či atmosféru krajiny prizmatem tvůrčího subjektu.
- ❏ Objevování a odkrývání krajiny ve smyslu hledání její kosmologické podstaty.
- ❏ Tvorba krajiny jako zpětná vazba mezi krajinným prostředím a architektonickou, urbanistickou a uměleckou tvůrčí činností.
- ❏ Žalující memento přinášející varovné apely a nastolující otázky o vztahu ke krajině a její budoucnosti.
- ❏ Projev – ***krajinomalba***.

Umělecké pojetí krajiny

Kategorizace krajiny

- ***Krajina přírodní, přirozená, primární*** - vytváří se působením přírodních, abiotických i biotických krajinotvorných procesů bez ovlivnění antropogenními faktory, nebo jen s jejich minimálním působením.
- ***Krajina kulturní, sekundární*** – krajina ovlivněná člověkem. Rovnováha mezi působením antropogenních a ostatních faktorů. V plné míře přetrvává i autoregulační schopnost na jednotlivých úrovních ekosystémů.
- ***Krajina terciární*** – krajina ovlivněná legislativními opatřeními formou zákonů a nařízení.
- ***Krajina kvartérní*** – duchovní podstata krajiny.

Kulturní krajina

- ❏ **Harmonická kulturní** - zaujímá cca 1/2 až 2/3 území České republiky (v závislosti na subjektivním posouzení meze této rovnováhy jednotlivými autory).
- ❏ **Narušená kulturní krajina** – antropické vlivy ve větší míře narušují stabilitu přírodních složek. Přesto je zachována autoregulační schopnost ekosystémů a jejich schopnost restaurace.
- ❏ **Devastovaná krajina** – dochází k těžkému narušení autoregulační schopnosti a náprava je možná jen za předpokladu značných energetických vstupů a ekonomických prostředků.

Účelové klasifikace kulturní krajiny

- Atlas životního prostředí a zdraví obyvatel ČSFR (1992): 1) lesní, luční a skalní; 2.) zemědělsko-luční; 3) zemědělská; 4) urbanizovaná a technizovaná krajina.
- Demek a kol. (1976) : 1) vlastní kulturní krajina; 2) narušená kulturní krajina; 3) devastovaná krajina (ztrácí schopnost autoregulace).

Účelové klasifikace kulturní krajiny

- ❏ (Forman a Godron 1993): 1) přírodní krajina; 2) extenzivně kultivovaná krajina; 3) intenzivně kultivovaná krajina; 4) příměstská krajina; 5) městská krajina.

- ❏ OECD: 1) městská krajina; 2) industriální krajina; 3) zemědělská krajina.

Typy české kulturní krajiny (Lipský 1999)

- **Stará zemědělská krajina** (osídlená a odlesněná od neolitu; do 350 m, dnes jen do 10 % lesů).
- **Venkovská krajina** osídlená v průběhu středověké kolonizace (12.-14. stol.; 400-700 m).
- **Mladá kulturní krajina** (osídlená až v 16.-18. stol.; nad 700 m, valašská kolonizace).

- **Popis krajiny** – systematické sbírání a interpretace informací o krajině.
- **Klasifikace krajiny** – krajina je analyticky diferencována do typů či jednotek se zřetelně definovanými charakteristikami.
- **Hodnocení krajiny** – interdisciplinární činnost, kdy je krajina popisována, klasifikována a analyzována s následnou formulací výsledků.

Hodnocení krajiny

- ❏ Kvantitativní - rozlišitelné a prostorově se opakující seskupení vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, geomorfologií a režimy disturbance.
- ❏ Kvalitativní - objekt vizuálního vnímání, ale současně jako fenomén s fyziografickými, kulturními a historickými atributy.
- ❏ Geografická analýza x geografická syntéza.
- ❏ Objektivní x subjektivní.

Kde hledat podstatu krajiny?

- ❖ ***Racionální složka území*** – vše co se v krajině nachází, tj. složka přírodní (biota, abiota), území ovlivněné činností člověka a mefamorfované pro současné podoby.
- ❖ ***Pokuste se definovat racionální složku území okresu Brno-město!***
- ❖ ***Iracionální složka území***
- ❖ ***„Neuvěřitelně, až vášnivě se mi chce žít, a žít přece znamená prodírat se kupředu, k něčemu vyššímu, k dokonalosti a dosahovat ji.“ (Boris Pasternak)***

Co znamená iracionálně?

- Jednotlivá území jsou definována nejen souborem přírodních a socioekonomických složek, ale také složkou lidskou, kterou tvoří především samotní lidé.
- Žít a prožívat život znamená pochopit soubor vzájemných složitostí a vazeb, které mám umožňují se orientovat v prostoru.
- Život tedy má nejen biologickou stránku, ale také společenský rozměr (duševní život jedince).
- Pestrost a jedinečnost života je souhrnem sil a vztahů působících v prostoru a čase.

Co znamená iracionálně?

„Je-li tedy život sám o sobě dobrý a žádoucí, a když si pak vidoucí uvědomí, že vidí, slyšící, že slyší, jdoucí, že jde a když máme i pro všechny ostatní činnosti vědomí, že jsme činní, takže vnímáme, že vnímáme, a myslíme, že myslíme, je to pro nás známka, že jsme.“

Aristotelés, *Etika Nikomachova* IX.9., 1170a25 a násl.

„Cogito ergo sum“

„Myslím, tedy jsem“

Descartes, *Rozprava o metodě* IV.,1637

Vědomí jako stavební kámen

- Vědomí = principiální schopnost duševního života lidí.
- Vědomí integruje rozmanité duševní či mentální činnosti (vnímání, cítění, vyjadřování, paměť, pozornost atd.) a do jisté míry je řídí.
- V praxi existuje tzv. společenské vědomí – odraz společenského bytí vědomí lidí.
- *Jaké znáte formy společenského vědomí?*
- Promítají se do chování a činnosti obyvatel.

Vnímání

- ❏ Schopnost rozeznávání estetických hodnot, zapadajících do společenského rámce a kulturních hodnot.
- ❏ Co je vkusné, co nikoli? Co je dobré, co špatné?

Kultura

- Zahrnuje společenské vědomí, ale i materiální a duchovní produkty společenské tvorby:
 - co se musí člověk naučit, aby se stal platným členem své společnosti;
 - co sám většinou nevytváří, nýbrž přejímá od starších;
 - co je spíše kolektivním a často anonymním, nastřádaným dílem mnoha generací;
 - co se udržuje tím, že se o to lidé starají a pečují;
 - co dané společenství spojuje a zároveň odlišuje od jiných.
- Utvářena společenskou praxí a předávána prostřednictvím kulturního dědictví.

Identita obyvatel

- ❏ V minulosti chápána jako příslušnost lidí k určitým výtvorům, jejich práce (tzv. artefaktům).
- ❏ Na tomto principu se vytvořila silná regionální identita (např. těšínské Slezsko, moravské Valašsko, Slovácko, Haná, české Chodsko, slovenský Šariš, Zahorie apod.).
- ❏ Identita = vztah ke kultuře.
- ❏ *Jaké prvky tvoří iracionální podobu těchto regionů? (tzv. sociálněkulturní regulativy)*

Sociálněkulturní regulativy

- Morálka jako společenský luxus
- Životní styl
- Vkus
- Právo
- Politika
- Umění
- Svoboda
- Víra
- Emoce

Které z těchto regulativů považujete za nejdůležitější?

Morálka

- Z latiny – moralis = mrav, mravy.
- Soubor hodnot a norem a vzorců chování mezi jednotlivci, společenskými skupinami.
- Nepsané „morální“ normy jsou již od raného dětství vštěpovány dětem.
- *„Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim.“* (Bible, Tob 4,15)
- *„Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi.“* (Bible, Lk 6,31).
- *„Jiný kraj, jiný mrav!“*
- Morální kodex – nezbytná podmínka užívání svobody a demokracie.

Životní styl a vkus

- ☒ Každá etnická skupina má určitý vkus ve smyslu stylu či slohu.
- ☒ **Životní styl** – souhrn zvyků, obyčejů, respektive aplikovaných společenských norem, se promítá do prostorového chování obyvatel.
- ☒ **Vkus** – vyjadřuje životní styl obyvatel. Nejde o to, říct, že je něco dobré či špatné. Důraz na estetické cítění.

Politika

- ☒ Společenský jev, který stanovuje právní normy, ukládající lidem povinnost chovat se určitým způsobem.
- ☒ Chování a jednání jednotlivce nebo skupiny nebo nasazení prostředků (ať legitimních nebo ne) k dosažení určitého cíle.
- ☒ Komunikační prvek mezi zákonodárci a jednotlivými členy společnosti.
- ☒ Regulace činností a postavení jedince ve společnosti.

Umění

- ❖ Tvůrčí činnost a její výsledky.
- ❖ Forma společenského vědomí ve spojitosti s emocionálními prožitky vnímání vnějšího či vnitřního prostředí člověka.
- ❖ Uchovává obraz svědectví doby, dává obraz o úrovni a rozvoji daného území, o způsobu života lidí a jejich pocitů apod.
- ❖ Umění s vysokou hodnotou sebereflexe může u ostatních jedinců navozovat zážitky, které intenzivně působí na emotivní složku lidské existence.

Svoboda

- Možnost člověka jednat jak chce, jakýsi projev libovůle.
- Podřízenost vůči regulativům, morálním principům, společenské dohodě – stanovení základních pravidel chování.
- Bez omezení osobní svobody nemůže existovat žádná trvalá svoboda.

Emoce

- ❖ Subjektivní reakce člověka na podněty, jež vnímá z vnějšího i vnitřního prostředí.
- ❖ Subjektivní zážitky libosti a nelibosti, provázené fyziologickými změnami (změna srdečního tepu, změna rychlosti dýchání), motorickými projevy (mimika, gestikulace), změnami pohotovosti a zaměřenosti. Hodnotí skutečnosti, události, situace a výsledky činností podle subjektivního stavu a vztahu k hodnocenému, vedou k zaujetí postoje k dané situaci.
- ❖ Emoce narušují pocit harmonie s prostředím!
- ❖ Pozitivní x negativní

Víra

- Vnitřní jistota o správnosti nebo existenci něčeho.
- Přesvědčení, že něco je skutečné či pravdivé.
- Projev postoje a motivace chování lidí v konkrétním území.
- Ztráta naděje naopak vyvolává bezmocnost, vede k odcizení, stahování se do ústraní a oslabování rozvoje identity.

Vztah mezi složkami v území

- Existence objektů (složek) racionální povahy, které vnímáme svými smysly, je odrazem mnoha souvislostí a významů, jež v daném území ovlivňují jejich uspořádanost a funkčnost.
- U racionální složky se může jednat např. o souvislosti polohové, kompozičně-proporcionální, samoregulační, asynchronní, doplňkovost.
- Samotná existence racionální složky znamená, že budou existovat vztahy, které se na jedné straně vylučují, ale na druhé straně naopak vzájemně podmiňují.

Vztah mezi složkami v území

- ❏ Lidé potřebují ke svému spokojenému životu, aby byly naplněny a uskutečňovány potřeby (sociálně-kooperativní, obecně lidské).
- ❏ Kooperativní souvislosti vycházejí z akceptace společenských cílů, metod a rychlosti cílů dosáhnout.
- ❏ *„Čím je území větší, rozlehlejší, a tedy počet obyvatel v něm žijících vyšší, tím je vliv jednotlivce na formování celku menší!“*
- ❏ *„Čím člověk realitu území vnímá z hlediska reálné možnosti spoluúčasti na jeho proměnách, tím více se posilují pocity spoluodpovědnosti každého jednotlivce za dané území, tím více se posilují pocity lidí za spoluodpovědnosti ve věcech veřejných, a prohlubuje se tím identita obyvatel s komplexně pojímaným územím. „*

Vztah mezi složkami v území

- ☒ Lidé potřebují ve svých pocitech být spoluúčastni nejen při změnách obsahu a proměně reálných složek krajiny, ale také potřebují mít možnost ovlivňovat jejich rozvoj.
- ☒ Čím intenzivněji jsou uvedené principy naplňovány, tím výraznější funkci nabývá vzájemná komunikace lidí.
- ☒ *Jakou roli zde hraje důvěra lidí?*
- ☒ Vazby mezi jednotlivými složkami jsou tak složité a dynamické, že je třeba určitá míra vzájemné **tolerance**.
- ☒ **Tolerance** = ochota připustit u druhého člověka odlišný názor, chování, vzhled apod.

Změny v území

- ❖ Působnost člověka v území sebou nesla prvky územní uzavřenosti – racionální prvky lidské aktivity (soudržnost, rodina) – sociální vazby vycházející z rozumového poznání. Kritérium – pravda a objektivita.
- ❖ Přejít od uzavřenosti k iracionální otevřenosti je způsobena fázovými společenskými přechody ve společnosti (ekonomické, sociální krize).
- ❖ Výsledkem dynamických procesů – vliv racionální i iracionální složky území.
- ❖ Ve společnosti se projevují prvky odpovědnosti, tolerance a vlivu na okolním dění.

Integrita v území = synergie vazeb

- ❏ Pociťují-li lidé v jistém smyslu spoluodpovědnost za realizaci určitých činností, projevuje se jejich identita nejen k dané činnosti, ale i k území, kde se realizovala.
- ❏ Posilování projevů sounáležitosti a spoluodpovědnosti!
- ❏ Není to pouze postoj a názor, ale také čin nebo chování obyvatel.
- ❏ *Jaký vztah máte k např. Evropské unii, NATO?*

Integrita v území = synergie vazeb

- ❏ Pokud budeme hledat vazby mezi složky v krajinné sféře, musíme vycházet ze vzájemných souvislostí. Za účelem nalezení optimálního řešení.
- ❏ Prezentováno prostřednictvím hledání stavby (složení), významu a propojení dílčích částí celku (nelezení **harmonie**).
- ❏ **Harmonie** = soulad, souzvuk, souznění.
- ❏ Fungování harmonie závisí na prostoru a čase. Společensko-kulturní proměny krajiny jsou velmi markantní v proměnách harmonie.
- ❏ *Pokuste se vysvětlit vztah mezi harmonií a symetrií a uveďte příklady.*

Prostorová synergie

- Dána vazbami mezi racionální a iracionální složkou území.
- Projevuje se s různou intenzitou v prostoru a čase.
- Dána vnějšími a vnitřními vazbami.
- Aby nastala synergie v území musí nastat harmonie.
- Výrazný vliv na míru synergie mají tzv. **kohezní síly**.

Kohezní síly

- ☞ Síly, které spojují jednotlivé složky krajiny a vytvářejí z nich celek.
- ☞ Rozlišujte vnitřní a vnější síly!
- ☞ **Koheze** = soudržnost, celistvost území z pohledu jednotlivých složek.
- ☞ Čím jsou síly silnější, tím dochází k rovnováze v území!

Územní identita

- ❏ Identita = totožný, stejný.
- ❏ Vyskytuje se v nejrůznějších oblastech – psychologii, matematice, ekonomii apod.
- ❏ **Územní identita** = nezaměnitelná jednota a shodnost => nalezení harmonie v chování souboru obyvatel daného území v konkrétním čase!
- ❏ Identita vypovídá o tom, jakým způsobem sami sebe poznáváme, jak se ztotožňujeme s jinými apod.
- ❏ Není založena na vazbách, ale na principu přijetí rovnocennosti a identického postavení ve společnosti.

Prvky identity

1. Aktivita lidí.
 2. Uvědomělost.
 3. Odpovědný vztah k prostoru, lidem i k sobě samotnému.
 4. Vázána na konkrétní činy.
 5. Odraz postojů, myšlení a všech fenoménů podílejících se na formování nás samých.
 6. Proměnnost v čase a prostoru.
 7. Tzv. „Intimita zažití“.
- ☒ Vytvářena z faktů lidské paměti! Schopnost ukládat, třídit a vybavovat si určité informace!
 - ☒ Identita obyvatel je tím významnější, čím těsnější vztahy mají dané vědomosti lidí s jejich činnostmi, zájmy a aktuálními úkoly.

Kolektivní identita

- ❏ Předpokladem je existence tzv. kolektivní paměti.
- ❏ Zachycuje významné historicko-společenské jevy ve společnosti.
- ❏ Pokud je kolektivní paměť dlouhodobá – historická paměť.

Smysl identity

- ❏ Základním smyslem identity obyvatel v prostoru a čase je posilování vědomí kontinuity vývoje.
- ❏ Výrazným projevem jsou mezigenerační vazby a přenos informací.
- ❏ *Jakým způsobem zde vstupuje diskurz tradice x inovace?*
- ❏ Smyslem identity je kontinuální propojení protisměrného působení tradic a inovací, směřující k harmonii a generačnímu přenosu vědomí identity.

Uplatnění identity v geografii

- ❏ Při hledání identity se pohybujeme vždy na úrovni určitého území.
- ❏ Posilování identity vede k větší účasti obyvatel na veřejném životě.
- ❏ Identitu lze tedy hledat na lokální, regionální, národní či nadnárodní úrovni.
- ❏ Harmonie jakéhokoli územního celku je spojena s protisměrností sil na úrovních: makro-mikro, vnějšek-vnitřek, společné-odlišné apod.

Uplatnění identity v geografii

- ☞ Fungování jakéhokoli regionu ČR v rámci EU je nemyslitelné bez akceptování tzv. principu subsidiarity.
- ☞ Změny probíhající v dílčích územích ČR by měly být akceptovány v novém „sociálněgeografickém“ pojetí rozvoje území – region se stává nejvýznamnějším místem střetu společenských, makrostrukturně se vyvíjecích změn a mikrostrukturně působícího lidského činitele.
- ☞ Dynamika rozvoje území = místo střetu makro a mikro zájmů celku a jednotlivce.

Lokální identita

- ❖ Významným prvkem identity na nejnižší úrovni je **lokální kultura** (tradice, zvyky, obyčeje apod.).
- ❖ Lokální kultura představuje pestrý a mnohovýznamový program činnosti jednotlivců a skupin, který je neustále modifikován sociokulturními regulativy určitého období, akceptován kulturními stereotypy, uchováván a předáván prostřednictvím kulturního dědictví (Vencálek, 1998).

Lokální identita

- ❏ Nejcennějším fenoménem kulturní krajiny je ochota lidí ke spoluúčasti na rozvoji všech časoprostorových aspektů území.
- ❏ Svoji roli zde hraje také sociální struktura obyvatel. Lokální společnost byla základním stavebním kamenem tradiční společnosti, následně zaniká ve vyspělých zemích prostřednictvím průmyslové revoluce, industrializace a urbanizace krajiny.
- ❏ V moderní společnosti se projevují nové prvky – odcizení se, nárůst sociálně-patologických jevů, chybějící opora jednotlivců apod.

Lokální identita

- Společnost se projevuje nejen kulturou, ale také odlišným životním stylem.
- Porovnejte důsledky přímé urbanizace na prostorovou strukturu rurálního prostoru!
- Významnou roli zde hrají sociální kontakty, sítě a vazby.
- Ke stavebním prvkům také patří např. duch veřejného života, charakter vzájemného soužití lidí, lidská kultura apod.

Genius loci

- ❏ Lat. „duch místa“.
- ❏ „Genius loci je to, proč se na nějaké místo vracíme, nebo to, k vůli čemu lezeme po rozhlednách.“ (Cílek, 2002)
- ❏ Nalezení harmonie mezi racionální a iracionální složkou území.
- ❏ „Duch místa živí přístup a činy těch, kteří ho řídí, stavějí, spravují a užívají. Není proto divu, že se necítíme dobře v supermarketech ovládaných pojmem ‚ber‘, který není doplněn o ‚dávej‘ prostřednictvím řemesel a služeb... Kde se zničí místo, tam se zničí i kultura, následuje sociální i osobní znehodnocení.“ (Christopher Day)

Genius loci

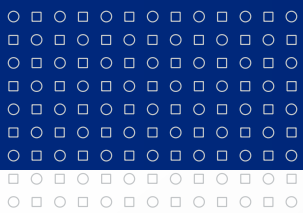
- ❏ Lat. „duch místa“.
- ❏ „Genius loci je to, proč se na nějaké místo vracíme, nebo to, k vůli čemu lezeme po rozhlednách.“ (Cílek, 2002)
- ❏ Nalezení harmonie mezi racionální a iracionální složkou území.
- ❏ „Duch místa živí přístup a činy těch, kteří ho řídí, stavějí, spravují a užívají. Není proto divu, že se necítíme dobře v supermarketech ovládaných pojmem ‚ber‘, který není doplněn o ‚dávej‘ prostřednictvím řemesel a služeb... Kde se zničí místo, tam se zničí i kultura, následuje sociální i osobní znehodnocení.“ (Christopher Day)

Genius loci

- ❑ Nalezení paměti krajiny je podstatné pro její další rozvoj!
- ❑ „Nehmotná součást krajiny projevující se jako krajinný ráz, vyplývající ze vzájemného vztahu přírodních aspektů s komplexně pojatým v ní se odehrávajícím životem lidí.“ (Ivanička, 2000).
- ❑ Genius loci krajinu oživuje a současně je jí neustále aktualizován.
- ❑ Umožňuje dešifrovat pamětní kód předcházejících generací, jeho hodnotové systémy a etické normy. Odhalování pestrosti a bohatství lidských artefaktů.
- ❑ Vzniká, když lidé mimo své běžné činnosti začínají více vnímat fenomén času!

Genius regionis

- ❑ Regiony nejsou jen územím vymezeném na mapě.
- ❑ Musí být vnímány také z hlediska času a ve vztahu k nejrůznějším významovým úrovním, ve vztahu k pojetí a charakteru života lidí, existenci, či neexistenci racionální a iracionálních sil v území.
- ❑ Máme-li hledat „genius regionis“, a tedy porozumět lidem, kteří v daném regionu žijí, máme-li pochopit jejich projevy i to, čím jsou tyto projevy podmíněny, musíme se snažit pochopit jak tyto zvláštnosti a významovosti v krajině působí.
- ❑ Vyjadřuje draze a obtížně mnoha generacemi získané poznatky a zkušenosti, které vedly k existenci a rozvoji daného regionu (území).
- ❑ V krajině je genius regionis velmi stabilní.

Pro dnešek vše!!!

